

Beheerplan van het Brusselse Zoniënwoud

Boek II – Beheerdoelstellingen en -maatregelen

GOEDGEKEURD DOOR DE REGERING VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST BIJ BESLUIT VAN 4 APRIL 2019

FORÊT DE SOIGNES
ZONIËNWOU

BRUXELLES URBANISME ET PATRIMOINE
BRUSSEL STEDENBOUW EN ERFGOED
SERVICE PUBLIC RÉGIONAL DE BRUXELLES
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

bruxelles
environnement
leefmilieu
brussel
.brussels

Boek II - Beheerdoelstellingen en -maatregelen**Colofon****Supervisie**

Voor het kabinet van Minister Céline FREMAULT: Stéphane VANWIJNSBERGHE

Coördinatie

Gregory REINBOLD (Departement Bos)

Auteurs

Frederik VAES, Gregory REINBOLD (Departement Bos)

Mathias ENGELBEEN, Olivier BECK, Ben VAN DER WIJDEN (Departement Biodiversiteit)

Stéphane VANWIJNSBERGHE

Met bijdragen van

Renaud BOQUET, Gaëtan CUARTERO DIAZ (Departement Water)

François BEAUJEAN (Departement Laboratorium, Luchtkwaliteit)

Jean-Christophe PRIGNON (Departement Natuur)

Cartografische ondersteuning

Sandrine DAVESNE (Departement Reporting en milieueffecten)

Secretariaat

Kristel AERTS (Departement Bos)

Maddy PEETERS (Afdeling Kwaliteit van het leefmilieu en natuurbeheer)

Inhoud

ALGEMENE INLEIDING	Fout!
Bladwijzer niet gedefinieerd.	
HOOFDSTUK 1.- BEHEERDOELSTELLINGEN	Fout!
Bladwijzer niet gedefinieerd.	
1 BELANGRIJKSTE DOELSTELLINGEN	
1.1 Duurzaam beheer van het meervoudig erfgoed "Zoniënwood"	
1.2 Verhoging van de weerbaarheid van het woud in het licht van de klimaatverandering.....	
1.3 Bescherming van de fauna en de flora en van de uitzonderlijke boshabitats	
1.4 Gemeenschappelijk beheer van het bos door de drie Gewesten.....	
2 SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN DIE VERBAND HOUDEN MET HET CULTUREEL ERFGOED	
2.1 Behoud van het landschap "beukenkathedraal ».....	
2.2 Drevenherstel	
2.2.1 Vereisten voor herstel	
2.2.2 Herstelstrategieën	
2.3 Valorisatie van bijzondere bomen	
2.4 Bewaren van de sporen van de mens in het bos	
2.5 Valorisatie van het bouwkundig erfgoed.....	
2.6 Valorisatie van de monumenten, stenen en landschappen	
2.7 Bescherming van het bodemkundig en geologisch patrimonium	
3 SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN DIE VERBAND HOUDEN MET HET NATUURLIJK ERFGOED	
3.1 Intergewestelijke Structuurvisie en ecologische aansluitingen.....	
3.1.1 Herstel van de ecologische verbindingen binnen het bosgebied	
3.1.2 Herstel van de ecologische verbindingen tussen het bos en zijn omgeving.....	
3.1.2.1 Connectiviteit van en met de aangrenzende milieus	
3.1.2.2 Connectiviteit tussen bosgebieden	
3.2 Bescherming van de fauna en de flora	
3.2.1 Doelstellingen met betrekking tot de habitats van communautair en gewestelijk belang	
3.2.2 Doelstellingen betreffende de diersoorten van gewestelijk belang	
3.2.2.1 Vleermuizen.....	
3.2.2.2 Andere soorten van communautair belang (met uitzondering van vogels)	
3.2.2.3 Soorten van bijlage II.1.2. van de ordonnantie Natuur (Vogelrichtlijn)	
3.2.3 Doelstellingen betreffende de diersoorten van gewestelijk belang.....	
3.2.3.1 Zoogdieren	
3.2.3.2 Vogels	
3.2.3.3 Reptielen.....	
3.2.3.4 Amfibieën	
3.2.3.5 Insecten	
3.2.4 Doelstellingen voor andere strikt beschermde soorten uit het aanwijzingsbesluit van SBZ I	
3.2.4.1 Vleermuizen.....	
3.2.4.2 Andere soorten	
3.2.5 Doelstellingen betreffende de zeldzame en/of kenmerkende plantensoorten van het Zoniënwood	
3.3 Evolueren naar een meer gemengd en gestructureerd bos.....	
3.3.1 Typologie van de beheerdoelstellingen	
3.3.2 Type 1 - Beukenbos en eikenbos met "kathedraal"-doelstelling	
3.3.2.1 Type 1a - Beukenbos met "kathedraal"-doelstelling	
3.3.2.2 Type 1b - Eikenbos met "kathedraal"-doelstelling.....	
3.3.3 Type 2 - Ongelijkvormig beukenbos (9120 en overgangszones 9130, 9160).....	
3.3.4 Type 3 - Beukenbos in omvorming naar gemengd hooghout (9130, 9160, 91E0)	
3.3.5 Type 4 – Alluviaal bos en gemengd eikenbos	
3.3.6 Type 5 - Naaldhout	
3.3.7 Type 6 - Verouderingseiland.....	
3.3.8 Type 7 - Senescentie-eiland en integraal bosreservaat	

3.3.8.1	Senescentie-eilanden	
3.3.8.2	Integraal bosreservaat van Grippensdelle	
3.3.9	Type 8 - Bosrand	
3.3.10	Vergelijking met de in het Vlaamse en het Waalse Zoniënwoud gebruikte typologie	
3.4	Behoud van het genetisch erfgoed van de Zoniënbek	
3.4.1	Een uitzonderlijk fenotype	
3.4.2	Een beuk om te koesteren	
4	SPECIEFIEKE DOELSTELLINGEN OP HET VLAK VAN HET ONTHAAL VAN HET PUBLIEK	
4.1	Intergewestelijke Structuurvisie en onthaal van het publiek	
4.1.1	Onthaal van het publiek via ingerichte onthaalpoorten	
4.1.1.1	Toegangspoorten	
4.1.1.2	Contact- en verspreidingszones	
4.1.2	Onthaal van het publiek via een gedifferentieerd wegennet	
4.1.3	Ontwikkeling van de eigen identiteit van het Zoniënwoud	
4.1.3.1	Een grafisch "Zoniënwoud"-charter	
4.1.3.2	"Zoniënwoud"-meubilair en -bewegwijzering	
4.1.4	Naar harmonisatie van de wetgeving	
4.1.5	De "Stichting" Zoniënwoud	
4.2	Informeren - sensibiliseren - communiceren	
4.2.1	Het "Participatieplatform Zoniënwoud"	
4.2.2	Bijdragen tot de ontwikkeling van een "huis van het bos"	
4.2.3	Interactie met het publiek om beter te informeren	
4.2.4	Ondersteuning van de bewustmakingsacties aan de hand van subsidiemechanismen	
4.2.5	Het bewakingspersoneel opleiden om beter te informeren/sensibiliseren	
4.3	Behoud en verbetering van de landschappelijke kwaliteit van de sites	
4.4	De veiligheid van de gebruikers garanderen en toezien op naleving van de reglementering	
4.4.1	Bescherming van de gebruikers tegen vallende takken en bomen	
4.4.2	Bescherming van de bevolking tegen bosbrand	
4.4.3	De zichtbaarheid van het toezichthoudend personeel	
4.4.4	Bewustmaking leidt tot naleving van het reglement	
4.5	De netheid van het woud	
4.6	Onderhoud van de infrastructuur	
5	DOELSTELLINGEN OP HET VLAK VAN DE HOUTOOGST	
5.1	Voldoen aan de behoeften van de samenleving op het vlak van hernieuwbare en duurzame grondstoffen	
5.2	Bosexploitatie met minimale milieu-impact	
5.3	De productie van kwaliteitshout staat voorop	
6	SPECIEFIEKE DOELSTELLINGEN OP KENNISVLAK	
6.1	Monitoring en integratie van de evolutie van het milieu	
6.2	Verrijking van de kennis	
6.3	Documentatie vergaren en informatie verstrekken over de bijzondere kenmerken	
HOOFDSTUK 2.- BEHEERMAATREGELEN		
1	BEHEER VAN HET CULTUREEL ERFGOED	
1.1	Beukenkathedraal	
1.2	Kathedraaleikenbos	
1.3	Bomenrijen	
1.4	Bijzondere bomen	
1.5	Sporen van de mens in het bos	
1.5.1	Archeologische vindplaatsen	
1.5.2	Andere sites	
1.6	Bouwkundig erfgoed	
1.6.1	De renbaan van Bosvoorde	

1.6.2	Kasteel van Dry Borren.....	.....
1.6.3	Rood Klooster.....	.....
1.6.4	Boswachterswoningen.....	.....
1.7	Monumenten en stenen.....	.....
1.8	Monitoring van de evolutie van de landschappen.....	.....
2	BEHEER VAN HET NATUURLIJK ERFGOED.....	.....
2.1	Natura 2000-beheer.....	.....
2.2	Beheer van de bestanden.....	.....
2.2.1	Verjonging.....	.....
2.2.1.1	Definitie.....	.....
2.2.1.2	Uitvoering.....	.....
2.2.2	Bestandsomvormingen.....	.....
2.2.2.1	Definitie.....	.....
2.2.2.2	Omvormingen.....	.....
2.2.3	Behandeling van de bestanden.....	.....
2.2.3.1	Vrijstellen, zuiveren (onrendabele dunningen), vormsnoei en opsnoei.....	.....
2.2.3.2	Toekomstbomen en open plekken.....	.....
2.2.3.3	Bosranden beheertype 8).....	.....
2.2.3.4	Open plekken.....	.....
2.2.4	Dood hout en habitatbomen.....	.....
2.2.4.1	Dood hout.....	.....
2.2.4.2	Habitatbomen.....	.....
2.2.5	Beheer van uitheemse soorten (zie ook 2.7.2.5).....	.....
2.2.6	Sanitaire kappingen.....	.....
2.2.7	Omlooptijd.....	.....
2.2.8	Bosexploitatie.....	.....
2.2.8.1	Uitrijpistes en stapelplaatsen.....	.....
2.2.8.2	Bescherming van gevoelige bodem, hellingen.....	.....
2.2.8.3	Vaste schoontijd.....	.....
2.2.8.4	Behoud van dood hout.....	.....
2.3	Ecologisch beheer van de waterlopen en waterpunten.....	.....
2.3.1	Waterbeheerplan (2016-2021).....	.....
2.3.2	Doelstellingen.....	.....
2.3.2.1	Poelen, vijvers en moerassige zones.....	.....
2.3.2.2	Grondwater.....	.....
2.3.2.3	Sloten, beken, andere (stromend water).....	.....
2.3.3	Beheermaatregelen.....	.....
2.3.3.1	Vermindering van de verontreiniging van het oppervlaktewater en het grondwater.....	.....
2.3.3.2	Bescherming en ontwikkeling van de biodiversiteit met betrekking tot de oppervlaktewateren (vooral biodiversiteit van het water, de oevers, en vogels).....	.....
2.3.3.3	Hydromorfologie.....	.....
2.3.3.4	Het Zoniënwood binnen zijn stroomgebied (de Woluwe).....	.....
2.4	Ecologische connectiviteit.....	.....
2.4.1	Ecologische herverbinding binnen in het bosgebied.....	.....
2.4.1.1	Oversteken van wegen, snelwegen en spoorwegen.....	.....
2.4.1.2	Ecologisch netwerk binnen het bos.....	.....
2.4.2	Bescherming van de aangrenzende natuurlijke milieus.....	.....
2.4.3	Ecologische heraansluiting buiten het bosgebied.....	.....
2.5	Beheer van de natuurresevaten, de bosreservaten en de andere instandhoudingsgebieden.....	.....
2.5.1	De natuurresevaten.....	.....
2.5.2	De bosreservaten.....	.....
2.5.3	Andere instandhoudingsgebieden.....	.....
2.6	Beheer van de Speciale Beschermingszones.....	.....
2.7	Beheer van de fauna en de flora.....	.....
2.7.1	Follow-up van de wilde fauna en de flora.....	.....
2.7.1.1	Follow-up en monitoring van de habitats.....	.....
2.7.1.2	Follow-up en monitoring van de soorten.....	.....
2.7.1.3	Follow-up en monitoring van de maatregelen voor (her)verbinding.....	.....

2.7.2	Maatregelen voor beheer van de fauna en de flora.....	
2.7.2.1	Iconische soorten	
2.7.2.2	De soorten van communautair belang (Natura 2000).....	
2.7.2.3	De soorten van gewestelijk belang.....	
2.7.2.4	De strikt beschermde soorten	
2.7.2.5	Invasieve (uitheemse) soorten	
3	BEHEER VAN HET ONTHAAL VAN HET PUBLIEK	
3.1	Toegang tot het bos.....	
3.2	Recreatiepoorten en -zones	
3.2.1	Concept	
3.2.2	Recreatiepoorten	
3.2.2.1	Onthaalpoort "Renbaan van Ukkel-Bosvoorde".....	
3.2.2.2	Onthaalpoort "Rood Klooster"	
3.2.2.3	Lokale instapplaats "Ter Kamerenbos"	
3.2.2.4	Lokale instapplaats "Tournay-Solvaypark en Vuursteendomein".....	
3.2.3	Beheermaatregelen.....	
3.3	Recreatienetwerk	
3.4	Speelzones	
3.5	Infrastructuren	
3.5.1	Parkeerzones	
3.5.2	Bosslagbomen	
3.5.3	Wegennet.....	
3.5.3.1	Hiërarchie van het boswegennet.....	
3.5.3.2	Weg voor autoverkeer.....	
3.5.3.3	Wegen die niet openstaan voor autoverkeer	
3.5.4	Bewegwijzering van de paden.....	
3.5.5	Informatieborden	
3.5.5.1	Onthaalborden	
3.5.5.2	Borden in het bos	
3.5.6	Bosmeubilair.....	
3.5.7	Bospaviljoen van Welriekende	
3.6	Veiligheid van de gebruikers.....	
3.6.1	Bescherming van de gebruikers tegen vallende takken en bomen	
3.6.1.1	Garantie van veiligheid bij hevige wind.....	
3.6.1.2	De veiligheid langsheen de transportinfrastructuur en de woonzone garanderen.....	
3.6.1.3	De risico's in de bestanden beperken.....	
3.6.2	Bescherming van de bevolking tegen bosbrand.....	
3.7	Netheid	
3.7.1	Netheid in het woud.....	
3.7.2	Ingangen, bosranden en wegranden.....	
3.8	Beheer van de communicatie	
3.8.1	Ontwikkeling van een eigen identiteit van het Zoniënwoud.....	
3.8.1.1	Grafisch handvest "Zoniënwoud"	
3.8.1.2	Website, newsletter en brievenbus.....	
3.8.1.3	Magazine "Zicht op Zoniën"	
3.8.1.4	Recreatiekaart	
3.8.1.5	"Zoniënwoud"-meubilair en -bewegwijzering	
3.8.2	Ondersteuning van het "Participatieplatform Zoniënwoud"	
3.8.3	Deelnemen aan de ontwikkeling van een "Huis van het woud".....	
3.8.4	Interactie met het publiek voor een betere kennis van het woud, het beheer en de actoren	
3.8.4.1	Zorgen voor een divers aanbod van ontmoetingsevenementen.....	
3.8.4.2	Het bospersoneel leren informatie over te brengen	
3.8.4.3	Ondersteuning van de bewustmakingsacties aan de hand van subsidiemechanismen	
4	BEHEER VAN DE TECHNISCHE SITES.....	
4.1	De brigades	
4.2	De infrastructuren van de nutsbedrijven	
4.2.1	Vivaqua en Sibelga	

4.2.2	Mobiele-telefonieoperatoren	
5	BEHEER VAN DE REGLEMENTERING	
5.1	Respect voor de reglementering	
5.1.1	De zichtbaarheid van het toezichthoudend personeel garanderen	
5.1.2	Bewustmaking leidt tot naleving van het reglement.....	
5.1.3	Het ongeschonden karakter van het woud garanderen.....	
5.2	Aanpassing van de reglementering	
5.2.1	Opstelling van een ordonnantie tot wijziging van het Boswetboek	
5.2.2	Wijziging van het uitvoeringsbesluit betreffende het verkeer in alle bossen	
5.3	Afstemming van de reglementen en praktijken tussen de Gewesten.....	
6	BEHEER VAN DE STRUCTUURVISIE	
7	KENNISBEHEER	
7.1	Monitoring en integratie van de evolutie van het milieu	
7.2	Verrijking van de kennis	
7.3	Documentatie vergaren en informatie verstrekken over de bijzondere kenmerken.....	
8	INTERVENTIES DIE EEN AFWIJKING VORMEN OP DE VERBODSBEPALINGEN VAN DE ORDONNANTIE BETREFFENDE HET NATUURBEHOUD	
	BIJLAGEN	
	Bijlage 1 – Correspondentietabel tussen de instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszone I en het beheerplan voor het Zoniënwood	
	Bijlage 2 - Kapregeling (2018-2041)	
	Bijlage 3A - Beheerplan van de spoorwegbermen in het Zoniënwood (Tucrail SA).....	
	Bijlage 3B - Het Gewestelijk Expressnet (GEN) doorheen het Zoniënwood (Natura 2000) ..... Beheer en monitoring van de mittigerende maatregelen voor de habitats en soorten	
	BIBLIOGRAFIE	